

بازشناسی مؤلفه های مؤثر بر ارتقاء هویت شهری

شیدا اسفنده^۱، سارا حمزه لو^۲*

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران، Sheydaasdh@yahoo.com
۲- استادیار گروه مهندسی معماری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران، (نویسنده مسئول)، Sara.hamzehloo@kiauo.ac.ir

چکیده

معماری یکی از تأثیرگذارترین هنرها در جهت نمایاندن فرهنگ عامه و الگوهای ساختاری آن در هر دوره است و این امر باعث انعکاس کلیتی قابل بررسی و قضاوت از فرهنگ، تفکر و ناخودآگاه ملی، در معماری می شود. این قضاوت از طرف استفاده کنندگان محیط و نیز سایر ادوار تاریخی و فرهنگی نیز واقع می شود. از طرفی، هنگامی که جامعه همواره فضایی آشنا را تجربه کند، زمینه ساز خودباوری ملی و شکوفایی بیشتر افراد خواهد شد. شهرها مکان های شکل دهی هویت اجتماعی، اعتلای ارزشها، گسترش و تحکیم مناسبات انسانی و اجتماعی بوده و نماد هویت ملی و بومی هستند اما سرعت، کثرت و شتاب زدگی که از ویژگی های ذاتی عصر ماشین است، منجر به از هم پاشیدگی تار و پود ساختار اجتماعی جوامع سنتی (اصالت و ژرفای فرهنگ) شده است. قطع ارتباط با گذشته از یک سو و عدم خودباوری و چشم دوختن به مکتب های روزآمد غربی از سوی دیگر موجب شکل گیری شهرهایی شده است که در آن، به تعداد معماران شاهد روایت و الهامات گوناگون و در تضاد با هویت محیط می باشیم. پس از گذشت دهه ها و از دست دادن استعدادها و فرصت های فراوان، جوامع بشری به این نتیجه رسیده اند که به منظور حفظ هویت ملی، برقراری ارتباط با گذشته و تبعیت از روحیات ویژه هر منطقه لازم و ضروری است. اهمیت موضوع هویت در زندگی انسان و رابطه ی دوسویه ی بین هویت انسان و آثار آن طلب می نماید که مورد توجه واقع گردد، لذا این پژوهش به روش توصیفی- تحلیلی و با بهره گیری از مطالعات اسنادی به بازشناسی مؤلفه های مؤثر بر هویت شهری پرداخته و به ارائه راهکارهایی در راستای ارتقاء هرچه بیشتر این مؤلفه ها می پردازد.

واژه های کلیدی: هویت شهری، معماری، هویت فرهنگی، مؤلفه های هویت بخش

۱- مقدمه

هویت یکی از پیچیده ترین مفاهیم به شمار می رود، پدیده ای چند وجهی که از مناظر مختلف، مبانی و معانی گوناگونی را نمایان می سازد. در یک نگاه کلی می توان هویت را حاصل دیالکتیک نظام ذهنی و ساختار اجتماعی و فرهنگی قلمداد نمود، رویکردی که هویت را در کنار غیریت مورد توجه قرار داده و بدین سان واحد تحلیل خود و دیگری را در حوزه هویت برجسته می سازد، اما وقتی از هویت سخن می گوئیم نسبت هویت با مفاهیم پیچیده ای چون فرهنگ و ملیت، کلافی درهم تنیده را پدیدار می سازد که مفهوم هویت را با رویکرد های نظری گوناگون مواجه می سازد. این معنا در مورد ایران از اهمیت والایی برخوردار است زیرا منابع هویتی ایرانی، اسلامی و غربی هرکدام در دوره ای و به نحوی در انباشت هویتی ایرانیان تأثیر گذاشته و هویت فرهنگی ایرانی معاصر را پدید آورده اند. معماری یکی از تأثیرگذارترین هنرها در جهت نمایاندن فرهنگ عامه و الگوهای ساختاری آن در هر دوره است، لذا سبب تأثیر فرهنگ، تفکر و ناخودآگاه ملی، در معماری می شود. از طرفی، هنگامی که جامعه همواره فضایی آشنا را تجربه کند، زمینه ساز خودباوری ملی و شکوفایی بیشتر افراد خواهد شد.